

Wereldoriëntatie en Burgerschap in Lijn 3

1. Inleiding

Verzamelen, groot willen zijn, de omgeving ontdekken en focussen op details; dat alles past bij kinderen in groep 3. Ze willen weten hoe dingen werken en hebben een grote interesse in de wereld om hen heen. Juist die kennis van de wereld is van groot belang voor het latere begrijpend lezen.

In Lijn 3 worden lezen, taal en spelling verweven met wereldoriëntatie en burgerschap. De thema's bieden rijke contexten waarin kinderen kennis opdoen over hun omgeving, leren samenleven en ontdekken hoe de wereld werkt. De koppeling met de nieuwe kerndoelen (2025) is duidelijk zichtbaar: elk thema bevat aanknopingspunten voor **Mens en Maatschappij**, **Mens en Natuur** en **Burgerschap**. Het werken met wereldoriënterende onderwerpen maakt de lessen rijker en betekenisvoller. Lijn 3 gebruikt de werkelijke, geletterde wereld om kinderen taalvaardigheden te leren terwijl zij de wereld ontdekken.

De wereldoriënterende doelen worden niet als losse lessen aangeboden, maar zijn geïntegreerd in het leesboek, de taallessen, de wereldsnacks en thematische activiteiten.

Elk thema heeft een eigen karakter. Dit biedt jou als leerkracht volop kansen om aandacht te besteden aan wereldoriëntatie. In de inleiding van de themahandleiding vind je prikkelende vragen waar je met de kinderen gedurende het thema antwoord op krijgt, zoals:

- Welke taal spreken honden?
- Uit welke landen komen verschillende soorten groente en fruit?
- Waarom draagt een kok een muts?
- Waardoor verandert de vorm van de maan?
- Hoe kun je zien hoe oud een boom is?
- Welke dieren zijn uitgestorven? En hoe komt dat?

Kinderen vinden de antwoorden op deze vragen terug in het themafilmpje, het prentenboek, de wereldsnack of het leesboek. Ook komen de vragen aan bod tijdens de gesprekken in de lessen mondelinge communicatie. Tijdens het technisch lezen, het voorlezen of de mondelinge communicatie werk je zo op een indirecte manier aan het vergroten van de wereldkennis.

2. Hoe zijn de wereldoriënterende doelen verwerkt?

Koppel je de thema's aan de nieuwe kerndoelen, dan liggen hier mooie kansen.

Burgerschap

Burgerschapsdoelen komen vooral voor in de taallessen van dag 1 en dag 4. De nadruk ligt op:

- **Sociale en maatschappelijke competenties (19A):** samenwerken, elkaar helpen, omgaan met verschillen.
- **Basiswaarden van de democratische rechtsstaat (20A):** respect, eerlijkheid, afspraken maken.
- **Diversiteit in de samenleving (20B):** verschillen tussen mensen herkennen en waarderen.
- **Democratische betrokkenheid (21A):** keuzes maken, stemmen, meningen delen.
- **Maatschappelijke betrokkenheid (21B):** zorg voor elkaar en de omgeving.

In het thema *Letterpret* komen sociale en maatschappelijke competenties terug in de taallessen van Dag 1 en 4. In het leesboek lezen kinderen over Lis en Daan. Lis wil dat Daan minder lawaai maakt, omdat ze een boek leest. In *Springen en zingen* is er samenhang met andere vakken en aandacht voor maatschappelijke betrokkenheid. Houd bijvoorbeeld een wedstrijd verspringen en laat de kinderen zelf bedenken hoe ze de afstand kunnen meten.

Mens en Maatschappij

Veel thema's bieden aanknopingspunten voor de kerndoelen rond mens en maatschappij:

- Kinderen onderzoeken vraagstukken over hun omgeving (**25 – Vraagstukken en perspectieven**), zoals hoe mensen samenleven, hoe de school werkt en hoe je keuzes maakt.
- In verschillende thema's komen geografische verschijnselen terug (**26 – Wereldbeeld en aarde als leefomgeving**), zoals de omgeving van de school, reizen en dieren en hun leefgebieden.
- Sommige thema's bevatten verwijzingen naar tijd en geschiedenis (**27 – Historische verschijnselen**), zoals vroeger en nu, ontwikkelingen in techniek en doorwerking van het verleden.
- In alle thema's komt de directe omgeving van de kinderen (**28 – Samenleven**) aan bod. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om economische keuzes, invloed en macht, diversiteit, sociale omgeving en verkeer.

De tabel toont dat deze doelen vooral zichtbaar worden in taallessen (Dag 1, 4, 6, 9, 11) en in de leesboekpagina's.

Mens en Natuur

De tabel voor Mens en Natuur laat zien dat Lijn 3 rijk is aan natuurwetenschappelijke en technologische doelen.

- Kinderen onderzoeken hoe dingen werken, waarom verschijnselen optreden en hoe materialen veranderen (**29 – Natuurwetenschappelijke vraagstukken**).
- In verschillende thema's komen technische systemen, stoffen en hun eigenschappen en licht, geluid en krachten terug (**30 – Technische systemen en natuurverschijnselen**).
- Thema's zoals *Bosgeheimen*, *Smullen maar!* en *Veren, vacht en schubben* bevatten doelen rond dieren en ecosystemen, gezond leven en voeding (**31 – Organismen en gezondheid**).
- En kinderen leren in Lijn 3 in de teksten die worden aangeboden ook over weer en klimaat, de waterkringloop, ecosystemen en de aarde als systeem (**32 – Systeem aarde**).

3. Conclusie

Dit overzicht laat zien dat Lijn 3 een brede en rijke invulling geeft aan wereldoriëntatie en burgerschap. De koppeling met de nieuwe kerndoelen is stevig aanwezig en sluit aan bij de natuurlijke nieuwsgierigheid van kinderen in groep 3. Door de integratie in taal, lezen en wereldsnacks ontstaat betekenisvol onderwijs waarin kinderen de wereld ontdekken terwijl ze leren lezen.